

AB'NİN ASKER DÜŞMANLIĞI

Jeopolitik Dergisi, Aralık 2006

Yıldırım Koç¹

Avrupa Komisyonu'nun son Türkiye İlerleme Raporu 8 Kasım 2006 tarihinde açıklandı. Bu raporun en ilginç noktalarından biri, Türk Silahlı Kuvvetleri'ne karşı geçmiş raporlarda da yer alan olumsuz tavrın, iyice hasmane bir biçime dönüşmesidir. 2006 İlerleme Raporu'nda "Sivil-Asker İlişkileri" bölümünün sonunda şu talep yer almaktadır:

"Askeriyenin açıklamaları yalnızca askeriye, savunma ve güvenlik konularıyla ilgili olmalı ve yalnızca hükümetin yetkisi (otoritesi) altında yapılmalıdır; diğer taraftan, sivil yetkililer özellikle, komşu ülkelerle ilişkiler de dahil olmak üzere, ulusal güvenlik stratejisinin formülasyonu ve uygulanması ile ilgili olarak denetim işlevlerini tam olarak yerine getirmelidirler."²

Sözcüğü sözcüğüne aynı cümle, Avrupa Komisyonu'nun 2005 İlerleme Raporu'nda da yer almaktadır³.

İki raporda da, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin üst düzey yöneticilerinin iç ve dış politika konularında görüş açıklamalarından yakınılmakta ve bu açıklamaların Irak, Kıbrıs, terörizm, laiklik ilkesi, AB-Türkiye ilişkileri, "Kürt sorunu" ve Şemdinli bombalamasına ilişkin iddianame konusunda olduğu belirtilmektedir.

2006 raporunda "Sivil-Asker İlişkileri" başlığı altında 1 sayfayı aşan bir bölüm bulunmaktadır. Bu bölüme, 2005 raporunda ise 2,5 sayfa ayrılmıştır.

Bu konu, Avrupa Parlamentosu'nun Türkiye'ye ilişkin 27 Eylül 2006 kararında da yer almaktadır. Kararın 21. maddesi, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne katılımı konusunda ciddi bir görüşmenin yapılabilmesi için yerine getirilmesi gereken bir koşul olarak, sivil ve askeri rollerin açık bir biçimde ve anayasayla ayrılması gerektiği belirtilmektedir.⁴

Avrupa Komisyonu'nun Türkiye'ye ilişkin İlerleme Raporu'nda başka hiçbir kuruma veya toplumsal kesime karşı böylesine düşmanca bir tavır takınılmamaktadır. Bu yazının amacı, Avrupa Birliği'nin bu tavrını irdelemektir.

Türk Silahlı Kuvvetleri ile Avrupa Birliği organları arasındaki ilişkilerde 1991 öncesinde önemli bir sorun yoktu. Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Avrupa Birliği konusunda görüş bildirmeye başlaması, Avrupa Birliği'nin Türkiye'ye yönelik politikasında önemli değişikliklerin yaşandığı 1991 yılından sonradır.

Avrupa Birliği'nin 1991 yılına kadar Türkiye'ye bakışı, Sovyetler Birliği'nin ve Avrupa'da diğer sosyalist ülkelerin varlığıyla yakından bağlantılıydı. Avrupa Birliği, Soğuk Savaş'ın gücünü ve etkisini iyice yitirdiği 1985-1991 döneminde bile, Türkiye ile ilişkilerini bu genel çerçevede belirliyordu. Ancak Sovyet sisteminin çökmesi ve bu süreci daha erken kavrayan Amerika Birleşik Devletleri'nin Ortadoğu'daki gücünün Körfez Savaşı sonrasında daha da artması üzerine, Avrupa Birliği'nin Türkiye politikası değişti.

¹ Türkiye YOL-İŞ Sendikası Eğitim Dairesi Başkanı ve ODTÜ İktisat Bölümü ek zamanlı öğretim görevlisi.

² Commission of the European Communities, Turkey 2006 Progress Report, 2006, s.8.

³ European Commission, Turkey 2005 Progress Report, 2005, s.14-15.

⁴ European Parliament, Turkey's Progress Towards Accession (27 September 2006), s.5.

Avrupa Birliği, 1992’de formüle edip 1995 yılında uygulamaya soktuğu Akdeniz Politikası, 1999 yılında formüle ettiği Balkanlar Politikası ve 2002 yılında formüle ettiği Güney Kafkasya Politikası ile, Türkiye’nin çıkarlarıyla temelden çelişen bir çizgi izlemeye başladı. Avrupa Birliği’nin bu emperyalist çizgisi, Türkiye’nin ulusal çıkarlarıyla temelden çelişen isteklerini gündeme getirdi. AB, bu süreçte karşısında gördüğu en güçlü ve örgütlü kesim olan Türk Silahlı Kuvvetleri’ne karşı düşmanca bir çizgi izlemeye başladı. Türkiye’de anti-emperyalist ve ulusalcı hareket güçlendikçe ve Avrupa Birliği’nin emperyalist kimliği kitlelerce daha yaygın bir biçimde algılanmaya başlayınca, Avrupa Birliği’nin Türk Silahlı Kuvvetleri’ne saldırısının pervasızlığı daha da arttı.

Avrupa Komisyonu, Avrupa Birliği’nin (oluşmakta olan Avrupa Birleşik Devletleri’nin) yürütme organıdır; hükümetidir. Avrupa Komisyonu, 1998 yılından itibaren, Türkiye’ye ilişkin İlerleme Raporları yayımlamaya başladı.

1998 yılı Ekim ayında yayımlanan Türkiye İlerleme Raporu’nda Türk Silahlı Kuvvetleri’ne ilişkin eleştiriler, “Milli Güvenlik Kurulu” başlıklı bölümdedir. Bu bölümün tamamı yarım sayfadır. Bu bölümde, Milli Güvenlik Kurulu gibi bir organın varlığının, Türk anayasasının orduya sivil bir rol oynama ve siyasal yaşamın her alanına müdahale etme hakkı tanıdığı belirtilmektedir. Ayrıca, Milli Güvenlik Kurulu’nun, ordunun siyasal yaşamda oynadığı önemli rolü gösterdiği ileri sürülmektedir. “Ordu, sivil denetime tabi değildir ve bazan, belli büyük ölçekli baskıcı askeri operasyonlar gerçekleştirdiğinde hükümetin bilgisi dışında hareket eder bile gözükmemektedir” denmektedir.⁵

1999 İlerleme Raporu’nda “Milli Güvenlik Kurulu” başlığı altında yer alan 5 satırda şu ifade yer almaktadır: “Askeriye, Milli Güvenlik Kurulu aracılığıyla, siyasal yaşamın birçok alanında önemli bir etkiye sahip olmaya devam etmektedir.”⁶

2000 yılına ilişkin İlerleme Raporu’nda “Milli Güvenlik Kurulu” başlığı altında 9 satır bulunmakta, Türk Silahlı Kuvvetleri’ne ilişkin doğrudan bir değerlendirme yer almamaktadır.⁷

2001 yılına ilişkin İlerleme Raporu’nda “Milli Güvenlik Kurulu” başlığı altındaki yarım sayfalık değerlendirmede Kurul’un yapısında meydana gelen değişiklik anlatılmakta ve Kurul’un görüş açıkladığı konular özetlenmektedir. Türk Silahlı Kuvvetleri’ne ilişkin doğrudan bir değerlendirme yoktur.⁸

2002 yılına ilişkin İlerleme Raporu’nda bu hava değişmektedir. Anlaşıldığı kadarıyla, Türkiye’yi pek iyi tanımayan AB uzmanları, Türk Silahlı Kuvvetleri’nin güç kaynağının Milli Güvenlik Kurulu olduğunu sanıyorlar ve Kurulun yapısının değiştirilmesiyle Türk Silahlı Kuvvetleri’nin müdahale imkanlarının ortadan kaldırılacağını zannediyorlardı. 2002 raporunda “Milli Güvenlik Kurulu” başlıklı yaklaşık bir sayfalık bölümde yer alan değerlendirmede önce Kurul’un yapısındaki değişiklik anlatılmaktadır. Daha sonra, şu değerlendirme yer almaktadır: “Milli Güvenlik Kurulu’nun asker üyeleri, yıl boyunca, çeşitli vesilelerle, kamuya yönelik konuşmalarda, medyaya yapılan açıklamalarda ve bildirimlerde siyasal, sosyal ve dış politika konularına ilişkin görüşlerini açıkladılar. AB siyasal kriterlerine uyum sağlamaya yönelik reformlar konusundaki tartışmalarda da aktif bir rol oynadılar. Kültürel haklar ve Türkçe dışındaki dillerde eğitim ve yayın gibi konularda da özellikle aktiftiler.” Daha sonra da, Milli Güvenlik Kurulu’nun iç politikada önemli bir etmen olmaya

⁵ European Commission, Regular Report From the Commission on Turkey’s Progress Toward Accession, 1998, s.14.

⁶ European Commission, 1999 Regular Report From the Commission on Turkey’s Progress Towards Accession, 1999, s.9.

⁷ European Commission, 2000 Regular Report From the Commission on Turkey’s Progress Towards Accession, 2000, s.14.

⁸ Commission of the European Communities, 2001 Regular Report on Turkey’s Progress Towards Accession, 2001, s.19.

devam ettiği belirtiliyor ve Katılım Ortaklığı'nın öncelikleri gereği yapılan değişikliklere karşın, Kurul'un asker üyelerinin görüşlerinin büyük bir ağırlığa sahip olmaya devam ettiği ifade ediliyordu.⁹

2003 yılına ilişkin İlerleme Raporu'nda "Milli Güvenlik Kurulu" başlığı altında yer alan bir sayfalık görüşte, ağırlık Kurul'un yapısında meydana gelen değişikliğe verilmişti. Ancak, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin "bir dizi enformal mekanizma aracılığıyla" etkisini sürdürdüğü belirtiliyordu. Silahlı Kuvvetler'in üyelerinin siyasal, sosyal ve dış politika konularında görüş açıkladıklarına değiniliyordu. Türk Silahlı Kuvvetleri'ni denetim altına alabilmek amacıyla, bütçenin denetimi konusunda öneriler gündeme getiriliyordu.¹⁰

2004 yılına ilişkin İlerleme Raporu'nda "Milli Güvenlik Kurulu" başlığı altındaki bölüm yaklaşık iki sayfadır. Bu bölümde Türk Silahlı Kuvvetleri'nin özellikle mali denetim aracılığıyla kontrol altına alınması çabası ağır basmaktadır. Diğer taraftan, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin gayri-resmi mekanizmalar aracılığıyla etkili olmaya devam ettiği, askeri yetkililerin çeşitli vesilelerle, siyasal, sosyal ve dış politika konularında görüş belirttikleri ifade edilmektedir. Ancak, henüz askerin rolünün ne olması gerektiği konusunda açık talimatlar yoktur.¹¹

2005 ve 2006 yıllarında ise, yazının başında yer alan talimatlar gündeme gelmekte, Avrupa Birliği artık Türk Silahlı Kuvvetleri'nin sesinin kısılmasını açıkça talep etmektedir.

Avrupa Birliği niçin Türk Silahlı Kuvvetleri'ne düşmandır?

Avrupa Birliği, Türkiye'yi parçalamaya çalışmaktadır. Günümüz koşullarında Avrupa Birliği'nin Türkiye'ye açıkça saldırması mümkün değildir. Saldırı, önce bölücü terör örgütü eliyle yapılmıştır. Bölücü terör örgütünün Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından askeri olarak yenilmesinin arkasından, emperyalizmin temel politikası, devletle millet arasındaki ilişkileri zayıflatmak ve milleti parçalayarak birbirine düşürmek, düşman etmek ve kırdırmak olmuştur.

Devletle millet arasındaki ilişkileri zayıflatmanın yolları, yerelleştirme ve özelleştirmedir.

Milleti parçalayarak birbirine düşürmek, düşman etmek ve kırdırmanın yolu ise, Türk ulusunu oluşturan farklı etnisiteler arasında mikromilliyetçiliği geliştirmek, ulus kimliği yerine ümmet ve cemaat kimliğini teşvik etmektir.

Avrupa Birliği'nin bu politikaları karşısında duran en etkili ve güçlü yapılanma, Türk Silahlı Kuvvetleri'dir.

Türkiye'de çeşitli sınıf ve tabakalar ve onların demokratik kitle örgütleri, bu konularda gereken duyarlılığı göstermemektedir. Özellikle 1991 yılından sonra yaşanan sorunların temelden farklı nitelikte olduğunu kavrayamayan ve Hükümetle iyi geçinme kaygısıyla ülkenin uzun vadeli çıkarlarını gözardı edenler, Avrupa Birliği'nin Türkiye düşmanı politikaları karşısında gereken tepkiyi göstermemektedir. İşçi ve memur örgütleri, emekli örgütleri, esnaf-sanatkar örgütlenmeleri, çiftçi örgütleri, çeşitli dernekler ve vakıflar bu alandaki tarihsel görevlerini yerine getirmemektedir.

Siyasal örgütlenmeler de bu konuda büyük bir eksiklik ve yanlış içindedir. Kendisini sosyal demokrat olarak nitelendirenlerin büyük çoğunluğu, Avrupa Birliği konusunda ulusalcı bir

⁹ Commission of the European Communities, 2002 Regular Report on Turkey's Progress Towards Accession, 2002, s.24-25.

¹⁰ European Commission, 2003 Regular Report on Turkey's Progress Towards Accession, 2003, s.18-19.

¹¹ Commission of the European Communities, 2004 Regular Report on Turkey's Progress Towards Accession, 2004, s.21-23.

izgi izlememektedir. Sosyalist-komünist örgütlenmeler içinde bölünme vardır; bir bölümü, AB emperyalizminin uygarlaştırıcı ve demokratikleştirici rolüne inanmaktadır. Bir bölümü ise, Avrupa Birliği'ne eleştiri yöneltirken, bazı konularda AB emperyalizminin politikalarına destek verecek bir çizgi izlemektedir. Bu kesimde, sayıları artıyor da olsa, yalnızca bir bölüm anti-emperyalist ve ulusalcı bir çizgidedir. Liberal ve muhafazakar sağ da AB emperyalizmine ve onun ülkemizdeki işbirlikçisi bölücü terör örgütüne ve irticacı güçlere karşı tavır alışta yetersizdir.

Bu tablo karşısında, Avrupa Birliği'nin her alandaki politikalarını bozan en etkili güç, Türk Silahlı Kuvvetleri'dir.

Türk Silahlı Kuvvetleri, bugün, ılımlısı ve radikaliyle irticaya, dağdaki ve oadakiyle bölücülüğe bir bütün olarak karşıdır. Avrupa Birliği, bu nedenle, Türk Silahlı Kuvvetleri'ni birinci hedef seçmiştir.